

Santeri Kärki

Jalkapallon vaiettu matka valtalajiksi

Politiikkaa, globalisaatiota ja
pelin murroksia historiasta nykypäivään

Santeri Kärki

Jalkapallon vaiettu matka valtalajiksi

Politiikkaa, globalisaatiota ja pelin murroksia

historiasta nykypäivään

© 2021 Santeri Kärki

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789528045762

Sisällysluettelo

Esipuhe	7
I Johdanto	11
1.1 Jalkapalloistumisen viides vaihe	15
II Jalkapallo ennen 1960-luvun puoliväliä	19
2.1 Jalkapallo toisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa	20
2.2 Jalkapallo mediassa ja median vaikutus lajin kasvuun...30	
III Stanley Rousin aika	36
3.1 Kansainvälinen jalkapalloilu ottaa askelia eteenpäin	37
3.2 Meksikon MM-kisat ja Rousin kauden loppu.....	48
IV João Havelange, uudistushaluinen johtaja.....	56
4.1 Uusi suunta kansainväliselle jalkapallolle	58
4.2 Organisaatiouudistuksia, rasismin vastaisuutta ja uusia haasteita	65
V. Päätelmiä jalkapallon historiallisesta globalisaatiokehityksestä.....	73
VI. Jalkapallo nykyään ja tulevaisuuden haasteet	81
6.1 Rasismi ja syrjintä	83
6.2 Ihmisoikeudet ja korruptio jalkapallossa	88
6.3 Koronapandemian vaikutukset seuratoimintaan	93
6.4 Yhteenveto	100
Lähteet.....	101

Esipuhe

Jos maailmassa olisi yksi universaali ja kaikkien puhuma kieli, se olisi jalkapallo. Jalkapalloa pelataan kaikissa maailman maissa ja jopa alueilla, jotka eivät edes ole vielä itsenäisyyttään saavuttaneet. Jalkapalloilun suosiota selittää osittain se, että se ei vaadi pelaajalta valtavia rahallisia panostuksia – maailmalla harrastamiseen riittää pelkkä pallo ja optimitilanteessa lisäksi kengät!

Mutta miten jalkapallosta on tullut näin näkyvä tuote, joka houkuttelee mukaansa pelaamaan ja katsomaan moninaista väestöä aina työväenluokasta pörssisijoittajiin ja vauvoista vanhuksiin? Jalkapallon kehityskulku ei ole tapahtunut itsestään, vaan mukana on ollut taitavia bisnesosaajia, häikäilemättömiä puheenjohtajia ja pallopelin systemaattista kehittymistä ja kehittämistä. Taustalla on kuitenkin aina muhinut joitain skandaaleja, jotka ovat painuneet historian varjoihin, mutta jotka nostavat päätään aina tasaisin väliajoin. Ilman politikointiakaan ei jalkapalloilu olisi maailmalla levinnyt.

Tämän kirjan tarkoituksena on tarkastella jalkapallon kehittymistä ja sen takana olleita tekijöitä. Miten jalkapallosta tuli globaalisti kaikkein suosituin peli, ketkä sen mahdollistivat

ja miten kaikki tämä kehitys näkyy vielä nykyaikana? Entä mikä mahtaa olla jalkapallon tulevaisuus? Ja onko mahdollista, että jalkapallolla ei ole koskaan mitään tekemistä politiikan kanssa, vai onko urheilun kuningas sittenkin osa globaaleja, valtapoliittisia pelikenttiä?

Haluan kiittää tämän kirjan syntymisestä kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat olleet elämässäni läsnä ja tukeneet minua eri elämänvaiheissa sekä Huuhkajia, joiden menestys ja historiallinen EM-kisapaikka inspiroivat ottamaan kynän kauniiseen käteen (tai nykyaikana läppärin pöydälle). Jotta voisimme paremmin ymmärtää nykypeliä, on tärkeää tietää menneisyys pelin taustalla. Kiitos myös niille riippumattomille uutisoijille, tutkijoille ja journalisteille, jotka nostavat epäselvyyksiä esiin esimerkiksi FIFA:n toiminnassa ja antavat kansalaisille mahdollisuuden tarkastella kulissien taakse. Lisäksi haluan kiittää Tampereen yliopiston historianlaitosta sekä yliopiston tarjoamia kursseja, joiden alaisuudessa perehdyin ensimmäistä kertaa jalkapallon globalisaatioon. Tämänkin kirjan pohjana on osittain muinoinen kandidutkielmani, joka syntyi jo vuoden 2014 aikana.

**

Osittain haasteita järkevän ja tutkitun tiedon pohjalle perustuvalla kirjalla aiheutti lähdemateriaalien saatavuus

Suomessa. Suurin osa aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta on kirjoitettu ja painettu muualla kuin Suomessa, eikä näitä kaikkia materiaaleja ole kovin helppo saada. Etenkin FIFA:n arkistoihin pääseminen olisi voinut olla mahtava lisä ja ensikäden tieto eri aikakausien tapahtumista olisi ollut tarpeellista, mutta resurssien takia kirja muotoutui muiden lähteiden pohjalta. Toki erilaisten online-arkistojen ja kirjastojen kautta osa kansainvälisestä tutkimusmateriaalista oli saatavilla. Onneksi osa FIFA:n arkistomateriaaleista löytyy kuitenkin e-kirjoina tai PDF-muotoisena verkosta, joten niiden avulla pystytään luomaan realistinen kokonaiskuva jalkapalloilun kehittymisestä.

Koska tarkoitukseni oli kirjoittaa tietokirja jalkapallosta, lähdemateriaaleina on paljon laadukkaita tietokirjoja sekä vertaisarvioituja artikkeleita. En itse kuitenkaan ole päteväytynyt vielä kirjoittamaan tieteellistä tutkimusta, mutta kirjan tarkoitus on mukailta avoimesti tieteellistä tutkimusta ja viitata tekstissä suoraan siinä käytettyisiin lähteisiin.

Kirjan tarkastelua ohjaa paljon FIFA:n oma historiikki *100 years of football: the FIFA centennial book*, josta löytyy paljon tietoa FIFA:n eri vaiheista. Kirja on ammattimaisesti tehty, ja sen tekijät ovat akateemisia kirjoittajia, joten sen takia kirjan sisältämä tieto kelpaa lähteeksi mainiosti tähän suomenkieliseen opukseen. Kirjassa ei suoraan oteta kantaan

jalkapalloistumiseen tai globalisaatioon, mutta muun muassa FIFA:n muutoksista kerrotaan kattavasti eri vuosikymmeninä. Sen avulla voi siis vetää johtopäätöksiä siitä, millä tavalla globalisaatio on edennyt ja millä toimilla sitä on edesautettu. Tärkeimpiä tutkimuskirjallisuuteen liittyviä lähteitä taas ovat Giulianottin ja Robertsonin teokset, joissa jalkapallon globalisaatiota on tarkasteltu akateemisin ottein ja alkuperäislähteisiin jatkuvasti viitaten.

Muita merkittäviä lähteitä ovat muun muassa Clemente Lisin kirjallisuus sekä Arto Nevalan jalkapalloartikkelit. Kirjassa käytän apuna kirjallisuuden ja artikkelien lisäksi FIFA:n omia internet-arkistoja, joista löytyy vuodesta 1966 asti jokaisista MM-kisoista laaditut tekniset raportit. Internetissä on myös FIFA:n oma verkkosivusto, jonka kautta saatavilla on paljon FIFA:n itse julkaisemaa virallista tietoa MM-kisoihin liittyvistä tilastoista ja tapahtumista sekä kisoihin tehdyistä sääntömuutoksista, jotka ohjasivat pelin kehitystä ja jalkapallotuotteen kiinnostavuutta. Näiden materiaalien sisältöjä yhdistelemällä voidaan suoraan vertailla, miten FIFA:n ennen kisoja tehdyt päätökset ovat konkreettisesti näkyneet kansainvälisessä jalkapallossa.

Jos olet luullut, etteivät jalkapallo ja politiikka liity toisiinsa millään tavalla, olet elänyt valheessa.

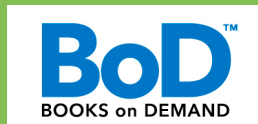
Jalkapallon kehityskulku ei ole tapahtunut itsestään, vaan mukana on ollut taitavia bisnesosaajia, häikäilemättömiä puheenjohtajia ja pallopelin systemaattista kehittymistä ja kehittämistä.

Miten jalkapallosta tuli globaalisti kaikkein suosituin peli, ketkä sen mahdollistivat ja miten kaikki tämä kehitys näkyy vielä nykyaikana? Entä kuinka paljon politiikka todellisuudessa vaikuttaa lajiin?

Santeri Kärki on HuK historiasta, bloggaaja, freelance-toimittaja ja politiikan tutkimusta laajasti opiskellut entinen futiksen pelaaja ja nykyinen penkkiurheilija.

Kirja on kirjailijan esikoisteos ja sopii mainiosti historiasta, politiikasta ja jalkapallosta kiinnostuneille.

www.bod.fi